

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
Dunajska cesta 22
1000 Ljubljana

ZADEVA: Odgovor na Stališče Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano glede stavkovnih zahtev nevladnih organizacij (dopisa z dne 20. 4. 2023 in 4. 5. 2023)

Spoštovani!

Kot odziv na prejete obrazložitve resornih ministrstev, vam ponovno posredujemo razdelana stališča nevladnih organizacij. Kmetijske organizacije pričakujemo, da bodo resorna ministrstva predstavila ustrezne rešitve v smeri ščitenja prehranske varnosti naše države, ki je dolgoročno mogoča predvsem, če se bo vzpostavilo okolje, ki bo spodbujalo trajnostno kmetijstvo in čim višjo samooskrbo s hrano. Nesprejemljivo je, da neprestano dobivamo samo pojasnila o ustreznosti obstoječega oziroma predvidenega stanja, pri čemer se pristojna ministrstva sklicujejo, da jim omejitve postavlja Bruselj. Tovrstnih obrazložitvev ne moremo sprejeti, saj je naloga naših predstavnikov v Bruslju, da pri usklajevanju vsebin ščitijo nacionalni interes pridelave hrane. Dolgoročno stabilna trajnost slovenske družbe je namreč mogoča samo, če so spoštovani vsi trije njeni stebri – poleg okoljskega tudi ekonomski in socialni. Slednja dva pa sta v primeru trajnostnega vidika prehranjevanja naših državljanov mogoča samo, če se zasleduje cilj, da se na kmetijskih zemljiščih (ki jih imamo na prebivalca zaskrbljivo malo) omogoča pridelava hrane. **Bruselj ne sme biti večer izgovor, da se nečesa ne da narediti, zlasti če je na takšen način ogrožen osnoven nacionalni interes – trajnostna prehranska varnost**. Verjamemo, da slovenski uradniki premorejo tako znanje, poznavanje zakonodaje kot pogajalske veščine, in da so zmožni pripraviti predloge ustreznih rešitev ter načrt, kako in do kdaj jih realizirati, da bodo stališča kmetijskih organizacij, s katerimi samo zasledujemo nacionalni interes trajnostne prehranske varnosti države, v največji možni meri realizirana.

Kmetijske organizacije s strani pristojnega ministrstva pričakujemo spoštovanje naših stališč in čimprejšnji pisni odgovor s predlogi rešitev za njihovo realizacijo v največji možni meri. V nasprotnem primeru bomo primorani protestne aktivnosti stopnjevati.

»Ko kmet štrajka, država že krvavi! Za prehransko varnost gre!!«

DOVOLJ JE!

Zahteva 1: Nove zahteve ne smejo presežati realnih zmožnosti kmetovanja

1.1. Kmetje, ki jih režim neposredno prizadene, v postopek določanja režima niso bili vključeni.

Stališče nevladnih organizacij:

Predlog Uredbe PUN, ki določa obvezen režim in območja njegovega izvajanja na Ljubljanskem barju in Notranjskem trikotniku, je bil objavljen na spletnih straneh e-demokracija 6. 3. 2023, rok za pripombe je bil 25. 3. 2023, to je pol leta po sprejetju strateškega načrta skupne kmetijske politike za Slovenijo na Vladi RS, v katerem je že določen režim in intervencija Natura 2000, na podlagi katere lahko kmetje zaprosijo za določen znesek plačila na hektar, ki pa ne pokrije vse škode, ki jo kmetijam ta režim prinaša. Da je bil režim za plačila Natura 2000 usklajevan zgolj medresorsko, je bilo s strani pristojnih ministrov povedano na sestanku pri predsedniku Vlade RS. Da režim za plačila Natura 2000 ni bil usklajevan s stanovskimi organizacijami in kmeti pojasnjujemo v nadaljevanju:

- 11. 7. 2022 do 11. 8. 2022: javna razgrnitev okoljskega poročila in strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023-2027 za Slovenijo (verzija december 2021). Nabor omejitev kmetovanja v obveznem režimu v razgrnjeni verziji strateškega načrta (str 606-6011) ni naveden¹, prav tako ne v okoljskem poročilu;
- 16. 9. 2022 je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano sklicalo sestanek delovne skupine, na katerem bi bila obravnavana IAKS plačila (plačila na hektar), na katerem pa smo bili deležniki seznanjeni, da je ministrstvo strateški načrt dan prej že poslalo v postopek sprejemanja na Vlado RS, s čimer se je postopek usklajevanja strateškega načrta z deležniki pravzaprav zaključil;
- Predlog strateškega načrta, ki ga je ministrstvo 15. 9. 2022 posredovalo na Vlado RS² in ga je Vlada RS sprejela 28. 9. 2022 prvič navaja konkretne omejitve režima za kmetovanje (str. 906-916). V strateškem načrtu, ki ga je 28. 10. 2022 potrdila Evropska komisija se površine območij pod režimom za leto 2028 razlikujejo za 500 ha³ (str. 921-932).

MKGP v dopisu št. 024-18/2023/11 z dne 4. 5. 2023 navaja, da je bila različica SN SKP, v katero je bil – na podlagi pogajanj z Evropsko komisijo o plačilih Natura 2000 – prvič vključen tudi seznam zahtev po posameznih območjih, objavljena na spletni strani www.skp.si dne 17. 8. 2022. Če je bila objava del transparentnega komuniciranja in usklajevanja z deležniki, se sprašujemo, zakaj ni več objavljena na spletni strani? Gradivo za sestanek 17. 8. 2022 ni vključevalo tudi navedene različice SN SKP. Je bila pa del gradiva PowerPoint predstavitev, ki pri plačilih Natura 2000 ne vključuje seznama zahtev. Kot novost je rdeče navedena samo prepoved uporabe FFS. Zapisnik navedenega sestanka smo stanovske organizacije prejele 15. 11. 2022.

Pojasnjujemo še, da je KGZS je v okviru projekta LIFE-IP NATURA.SI sodelovala na številnih delavnicah in sestankih od leta 2019, ko o uvedbi režima še ni bilo govora. Na projektu se je ogromno delalo tudi na komunikaciji, ki pa je bilo na primeru PUN-a zelo slabo. S strani odgovornih nosilcev določenih akcij projekta smo bili pozvani k sodelovanju. KGZS smo s KGZS zavodi, ki so ravno tako partnerji v projektu, podali nešteto pripomb, opomb, pobud, sodelovali smo na sestankih, a so bili naši predlogi le malokdaj upoštevani. Veliko aktivnosti je potekalo na območjih pilotnega območja Štajerska, kjer je bil udeležen predvsem KGZS-Zavod Ptuj. Območje Ljubljanskega barja in Planinskega polja ni umeščeno v pilotna območja

¹ Vir: <https://skp.si/skupna-kmetijska-politika-2023-2027/cpvo/javna-razgrnitev-okoljskega-porocila> (spletna stran dostopna 10. 5. 2023)

² Vir: <http://vrs->

[3.vlada.si/MANDAT22/vladnagrada.nsf/71d4985ffda5de89c12572c3003716c4/f71a343904f2cf85c12588bf00459e33?OpenDocument](https://www.vlada.si/MANDAT22/vladnagrada.nsf/71d4985ffda5de89c12572c3003716c4/f71a343904f2cf85c12588bf00459e33?OpenDocument) (spletna stran dostopna 10. 5. 2023)

³ Vir: <https://skp.si/skupna-kmetijska-politika-2023-2027> (spletna stran dostopna 10. 5. 2023)

projekta LIFE-IP NATURA.SI, tako da v okviru projekta na tem območju ni bilo aktivnosti v katere bi bili vključeni. Osnutek PUN-a, ki smo ga kot partnerji v projektu prejeli v pregled 25. novembra 2022, je bil brez predloga uredbe (v kateri so napisane zavezujoče omejitve v 4. in 5. členu), ker je bila ta še v delovni verziji. V prilogah ni bilo dodanih kart območij, dodano je bilo sporočilo, da naj dokumentov ne pošiljamo okoli oziroma izven svoje organizacije. Z vsebino uredbe smo bili seznanjeni šele ob javni razgrnitvi. Predlog Uredbe PUN nam ni bil dana v pregled do 25. marca 2023, zato pred tem datumom nismo vedeli, kakšne so zahteve na teh območjih.

Predlagamo umik predloga Uredbe PUN in prostovoljno izvajanje zahtev iz SN SKP v celotnem programskem obdobju.

1.2. Režim je bil v SKP vključen preko ukrepa Natura 2000 brez usklajevanja z deležniki.

Stališče nevladnih organizacij:

Dejstvo, da bo na območjih Ljubljanskega barja in Planinskega polja obvezen režim, kjer bodo tako strogi pogoji za upravljanje kmetijskih zemljišč, ni bilo izpostavljeno oziroma je bilo javnosti razumljeno kot, da bo prostovoljno.

1.3. Deležniki do danes nismo prejeli strokovnih podlag, ki utemeljujejo uvedbo režima.

Stališče nevladnih organizacij:

Po pregledu priloge strokovnih podlag za utemeljitev uvedbe režima smo ugotovili, da niso navedeni in obrazloženi ter preučeni tudi ostali vplivi, ki vplivajo na upad biodiverzitete na teh območjih (podnebne spremembe, kanalizacijske odplake, vodotoki itd.). Prav tako je štetje koscev, ki so živa bitja lahko precej subjektivna zadeva. Rezultati monitoringa so odvisni tudi od usposobljenost popisovalcev, vpliva ostalih, tudi naravnih dejavnikov (plenilci, bolezni, ostale aktivnosti človeka).

1.4. Noben od dokumentov, ki smo jih do sedaj preučili, ne vključuje niti ne predvideva analize vplivov na kmetijstvo, posamezne kmetijske panoge in kmetije.

Stališče nevladnih organizacij:

Pri postavljanju kriterijev za individualni pristop mora biti vključen sektor kmetijstva: kmetje, KGZS s KGZS zavodi (terenskimi svetovalci) in ostalimi kmetijskimi nevladnimi organizacijami. Pri kriterijih je treba upoštevati vsako kmetijo individualno in se ozirati predvsem na njihovo finančno stanje (krediti, kmetijska panoga, šoloobvezni otroci itd.), saj uveden režim na njihovih zemljiščih ne sme vplivati na finančni obstoj kmetije.

1.5. Zahtevamo analizo doseganja rezultatov na površinah v lasti parkov, ki jo je presojala neodvisna organizacija.

Stališče nevladnih organizacij:

V odgovoru Slovenije Evropski komisiji na »travniški opomin« je bilo zapisano, da so površine upravljane s strani naravovarstvene organizacije namensko, predvsem za doseganje ugodnega stanja, prinesle poslabšanje stanja habitatov in vrst. V petih letih so bile te površine preraščene z invazivnimi rastlinami, zaradi katerih je habitat varovanih vrst prav tako izginil. Kot navajamo v točki 1.3, je monitoring biodiverzitete subjektivna zadeva, predvsem štetje osebkov ptic. Prav tako je treba vzeti v obzir tudi ostale vplive na zmanjšanje biodiverzitete (predvsem kanalizacijske odplake, melioriranje, invazivne tujerodne rastline, podnebne spremembe, zaradi katerih je več obdobj z daljšim časom stoječe vode na kmetijskih površinah, očiščenost rečnih strug, itd.). Nestrokovno je mnenje, da bomo do ugodnejšega stanja osebkov prišli le s spremembo upravljanja kmetijskih površin na območjih, kjer bi naj prišlo do uvedbe režima. Vključiti je potrebno tudi vplive ostalih dejavnikov, vključno z vplivom

sprehajalcev, psov, kolesarjev, turizma, motoristov, štirikolesnikov ter ostalih dejavnosti, ki imajo neposreden oziroma posreden vpliv na ta območja.

Zahteva 2: Revidiranje, ponovna preučitev in zmanjšanje območij Natura 2000 ter OOTT

2.1. Zahtevamo da se območje OOTT vrne na stanje leta 2015.

Stališče nevladnih organizacij:

MKGP v odgovoru utemeljuje, da vrnitev stanja na leto 2015 ni mogoča in da EK zahteva povečanje površin vključenih v območja OOTT. Obenem poudarja, da je EK v predlogu Uredbe o strateških načrtih od držav članic zahtevala vključitev vseh površin znotraj Nature 2000 v OOTT. Izpostavlja še, da je Evropska Komisija v odgovoru na predlog SN SKP Slovenija ponovno spodbudila k vključitvi vseh površin Nature 2000 v OOTT in navaja primere nekaterih držav članic, ki so to naredile.

Slovenija ima v primerjavi z večino držav članic v območje Nature 2000 vključen zelo velik delež površin, tudi površin kmetijskih zemljišč (od nas ima večji delež kmetijskih zemljišč v naturi 2000 le Hrvaška), zato ob opredelitvi npr. 30 % površin trajnih travnikov v Naturi 2000 kot OOTT to predstavlja velik delež vseh travnikov (oziroma tudi velik delež kmetijskih zemljišč v uporabi Slovenije). Slovenija v primerjavi z ostalimi državami še zdaleč nima opredeljenih najmanj trajnih travnikov na Naturi 2000 kot OOTT. Nekatero državo članico imajo res večji delež trajnih travnikov v Naturi 2000 opredeljenih kot OOTT, vendar imajo te države v osnovi zelo nizke deleže površin v Naturi 2000. Irska in Anglija pa imata kot OOTT opredeljenih le nekaj odstotkov travnikov v Naturi 2000, prav tako Portugalska, Latvija, Španija, Belgija, Danska.

V predlogu rešitve MKGP predlaga ponoven pregled območij OOTT in spremembe teh območij na podlagi dogovorjenih kriterijev, pri čemer se še vedno ohrani površina 33.000 ha.

Podajamo predlog ponovnega pregleda območij OOTT in spremembo teh območij na podlagi dogovorjenih kriterijev podpiramo.

Pozivamo, da se poskuša doseči tudi zmanjšanje opredeljenih 33.000 ha.

Zahtevamo, da se površine opredeli racionalno, razpršeno, z namenom, da se doseže zastavljene cilje, obenem pa ne prizadene kmetij na posameznih območjih.

2.2. Zahtevamo natančno opredelitev kriterijev, na podlagi katerih je prišlo do določitve novih območij OOTT v letu 2023 skupaj s pojasnili.

Stališče nevladnih organizacij:

Zelo natančno bi moralo biti opredeljeno, kaj se na posameznem GERK-u varuje, kakšno je stanje te varovane vrste in zakaj je bilo območje uvrščeno v OOTT. V odgovoru MKGP pojasnjuje način določitve območij OOTT, vendar je odgovor splošen. Sklicuje se na sumaren prikaz stanja vrst in habitatnih tipov (Pregled stanja vrst in habitatnih tipov omrežja Natura 2000). To pa še zdaleč ni opredelitev kriterijev za določitev novih območij OOTT na posamezen GERK natančno.

Ponovno pozivamo MKGP, da za posamezna območja (na GERK natančno) opredeli, kaj se na dotični površini varuje, kakšno je stanje te vrste in zakaj je bilo ravno ta površina vključena v OOTT.

2.3. MKGP in MNVP naj zaposlita strokovnjaka, ki bosta presojala vloge kmetov za izvzetje posameznih površin iz OOTT.

Stališče nevladnih organizacij:

MKGP in MNVP podpirata stavkovno zahtevo in iščeta rešitev.

Zahtevamo, da se pravna podlaga in postopek za individualna izvzetja pripravita v najkrajšem možnem času, saj so težave pereče in potrebe po izvzetju že izražene.

2.4. Opredeli naj se kriterije za podajanje in odobritev individualnih vlog za izvzetje posameznih površin iz zahtev OOTT. Kmet mora imeti v postopku možnost pritožbe in dodatnih pojasnil.

Stališče nevladnih organizacij:

MKGP in MNVP predlagane kriterije (izvzetje komasacijskih, melioriranih in namakalnih kmetijskih območij iz OOTT, možnost preoravanja OOTT za trajne nasade, upoštevanje zgodovine površine za vsaj 10 - 20 let nazaj, nosilci, ki imajo več kot 75% trajnega travinja na svoji kmetiji, naj ne bodo zavezani omejitvam zaradi OOTT, možnost oranja travnikov, zamenjava oziroma nadomestitev posameznih površin OOTT znotraj posameznega KMG ali znotraj določenega zaokroženega območja OOTT, učinkovitejša zaščita ožjih območij) ocenjujeta kot dobro izhodišče za nadaljnja usklajevanja. Pozdravljamo podporo našemu predlogu.

Zahtevamo, da se takoj pristopi k pripravi kriterijev za odobritev individualnih vlog za izvzetje posameznih površin iz zahtev OOTT.

Zahteva 3: Varovalni pas na priobalnih zemljiščih

3.1. Zahtevamo spremembo Zakona o vodah, da se spremeni širina varovalnih pasov na DKOP 4 na 3 m.

Stališče nevladnih organizacij:

V odgovoru je MKGP samo obrazložilo veljavno zakonodajo glede varovalnih pasov in podalo pavšalne zaključke, zakaj takšna širina varovalnih pasov s prepovedjo gnojenja, rabe FFS in oranja, ni pa podane nobene rešitve glede zahteve kmetov.

V Uredbi o pogojenosti naj se upošteva širino varovalnih pasov (3 m) v skladu z EU uredbo in to naj se ne enači s širino priobalnega zemljišča celinskih voda po Zakonu o vodah. Zahteva pogojenosti se lahko upošteva samo pri vodotokih s stalno vodnatostjo.

Prepovedi gnojenja in rabe FFS je nujno spremeniti v skladu s prepovedmi v drugih državah, jih prilagoditi glede na sodobne tehnike aplikacij, nove pripravke in tehnologije pridelave. Nesmiselna je tudi dodatna prepoved oranja v teh pasovih, saj takšna prepoved ne zagotavlja neuporabe gnojil in FFS.

Slovenija z zahtevami v Zakonu o vodah glede širine varovalnih pasov že vsa leta precej odstopa od zahtev v posameznih državah EU. KGZS je že v letu 2009 pripravila pregled predpisov glede omejitve gnojenja ter rabe FFS na teh območjih v vseh državah članicah: med članicami EU je imelo le 5 držav zakonsko določeno razdaljo 10 m za gnojenje z gnojili z dušikom ob vodotokih, kar 12 držav članic pa 3 m ali manj. Zahtevani varovalni pasovi so se lahko zmanjšali v primeru uporabe naprav, ki omogočajo natančno aplikacijo gnojila do roba pridelovalne površine oziroma vnašajo gnojilo direktno v tla.

Glede uporabe FFS ob vodotokih obstajajo v večini držav le priporočila za uporabo FFS ob vodah v okviru dobre kmetijske prakse, varnostne razdalje ob vodotokih pa se natančneje določijo z registracijo sredstva. Z odločbo o registraciji FFS ob upoštevanju lokalnih značilnosti

je omejitev uporabe FFS ob vodah urejena v 14 državah članicah EU. Zakonsko določen enotni varnostni pas za celotno državo glede uporabe FFS ob vodotokih imajo le v 5 državah.

Ponovno zahtevamo, da se v pravilih o pogojenosti zmanjša širina varovalnih pasov ob vodotokih na 3 m.

Zahteva 4: Pogojenost je šla čez vse meje.

Ne le, da smo pogojenost prenesli v svoje zakonodajne okvirje, namesto da bi poiskali ustrezne rešitve, ki bi pokrivale naše specifične kmetovanja, smo te zahteve še zaostri in jih naredili še bolj neizvedljive.

4.1. Zahtevamo spremembo pri pokritosti tal.

Stališče nevladnih organizacij:

Pri pridelavi zelenjave in krompirja smo z omejitvami kmetom odvzeli vse možnosti pridelave. Pri obvezni pokritosti tal naj se omogočijo izjeme za pridelovalce zelenjave in krompirja). V obdobju priprave pravil pogojenosti smo velikokrat opozarjali na težave, ki jih prinaša zahteva po 80 % pokritosti njivskih in površin trajnih nasadov v času od 15. 11. do 15. 2. naslednje leto (DKOP 6: »Minimalna pokritost tal, da se prepreči gola zemlja v obdobjih, ki so najbolj občutljiva«). Nazadnje smo na to težavo opozorili z dopisom 9.3.2023 ter na sestankih z ministrico 5.4. in 18.4.2023. Zaradi zimske ozelenitve sta zelo otežena spomladanska setev in sajenje pri zelenjavi in krompirju.

MKGP odgovarja, da bodo na EK podali predlog za spremembo zahteve in možnost izjeme za krompir in zelenjavo. Takšno odločitev podpiramo.

Kljub temu ponovno opozarjamo, naj MKGP pripravi rešitev, da se pri pridelavi zelenjave in krompirja v pogojenosti obvezna zimska pokritost tal (ozelenitev) od 15.11. do 15.2. nadomesti z obvezno poznopoletno oziroma jesensko ozelenitvijo, ki traja do datuma, ko se izvede jesenska osnovna obdelava tal (zimska brazda).

4.2. Namerne kršitve naj se obravnavajo kot je bilo sprejeto z osnovno uredbo o pravilih pogojenosti.

Stališče nevladnih organizacij:

Zahteva, da se namerne kršitve obravnavajo kot je bilo sprejeto z osnovno uredbo o pravilih pogojenosti, je popolnoma utemeljena. MKGP je osnovno uredbo sprejelo v letu 2023, ko je SN že bil oddan na EK. MKGP je skladno z osnovno uredbo o pogojenosti izvedla vsa usposabljanja tako za kmetijske svetovalce kot za kmete. Spremembe uredbe, ki imajo za posledico strožje kaznovanje, tik pred začetkom subvencijske kampanje, je absolutno nesprejemljivo, tudi ni v skladu z načeli splošnega in posebnega upravnega postopka.

4.3. Zahtevamo pojasnilo glede širjenja invazivnih tujerodnih rastlin zaradi omogočanja obdelave le enkrat na dve leti.

Stališče nevladnih organizacij:

V PZR 3 je v zahtevi za zavezanca št. 44 navedeno, da se morajo površine, ki so šotišča in mokrišča (DKOP 2) in površine, ki so vključene v intervencijo KOPOP_BK obdelati VSAJ enkrat v dveh letih. To pomeni, da se lahko obdelajo tudi večkrat, kar se lahko razume kot način uveljavljanja dobre kmetijske prakse oziroma tradicionalnega načina obdelave. Po drugi strani pa EU direktiva 2009/147/ES v 4. členu med drugim pravi, da države članice razvrstijo

zlasti ozemlja, ki so glede na število in velikost najprimernejša kot posebna območja varstva za ohranjanje varovanih vrst, upoštevaje varstvene zahteve teh vrst na geografskem območju morja in kopnega, kjer se uporablja ta direktiva. V tem členu je tudi navedeno, da DČ sprejmejo primerne ukrepe, da ne pride do onesnaženja ali poslabšanja stanja habitatov ali kakršnih koli motenj, ki v taki meri vplivajo na ptice, da bi bilo to pomembno glede na cilje členu 4 EU direktive.

Na podlagi zgoraj navedene obrazložitve še vedno ostaja vprašanje, ali je bila opredelitev možnosti obdelave na dve leti na določenih območjih v okviru Pogojenosti in določitev zahteve po obdelanosti vsaj enkrat v dveh letih v okviru operacij BK_KOPOP ter intervencij Plačila Natura 2000 in Testiranje naravovarstvenih ukrepov na zavarovanih območjih, zadosti strokovno utemeljena in če se posledično lahko zagotovi ustrezne pogoje za ohranjanje varovanih vrst in habitatov ter prepreči širjenje invazivnih tujerodnih rastlin.

Zahtevamo strokovno utemeljitev dovoljenja, da se določene travniške površine obdelajo samo vsaki dve leti in zagotovitev, da se na teh območjih ne bodo širile invazivne tujerodne vrste.

4.4. Varovalni pasovi ob vodotokih naj se vključijo v 4 % neproizvodnih površin.

Stališče nevladnih organizacij:

Definicija, da so neproizvodne površine tiste, na katerih se ne prideluje hrana za ljudi ali živali, je jasna. Glede na to, da so na varovalnih pasovih ob vodotokih prepovedani preoravanje, gnojenje ali uporaba FFS in je pridelava hrane na teh območjih praktično nemogoča, se te pasove lahko uvršča med neproizvodne površine. Neurejenost slojev hidrografske mreže ni problem kmetov in nikakor ne more biti dejavnik, zaradi katerega ni mogoča uvrstitve varovalnih pasov med neproizvodne površine. S problematiko sloja hidrografske mreže je bilo MKGP seznanjeno že v letu 2022, torej že pred objavo osnovne uredbe. Stališče, da se bodo varovalni pasovi v bodoče lahko vključili, če bodo kontrolni sloji za leto 2024 izboljšani, je nedopustno, saj takšno stališče dopušča možnost, da to tudi za leto 2024 ne bo urejeno. Stanje mora biti nemudoma urejeno.

Ponovno zahtevamo realizacijo rešitve, da se varovalni pasovi vključijo v 4 % neproizvodnih površin.

4.5. Zahtevamo manjše število evidenc in obveznosti vodenja evidenc.

Stališče nevladnih organizacij:

Zahtevamo zmanjšanje števila evidenc in njihove poenostavitve, ki ovirajo primarno dejavnost kmetov.

4.6. Zahtevamo zmanjšanje varovalnih pasov ob osuševalnih jarkih.

Stališče nevladnih organizacij:

MKGP v odgovoru sicer podaja podatke o površinah in zelo na grobo o lokacijah jarkov, vendar še vedno ostaja pomislek glede nujnosti varovalnih pasov in njihove širine ob osuševalnih jarkih. EU zakonodaja namreč ne zahteva obvezne vzpostavitve varovalnih pasov tudi ob jarkih, kjer ni stalne prisotnosti določene količine vode. Priporočilo je, da se na območjih z večjimi vodnatimi jarki za odtekanje in namakanje vzpostavijo pasovi v širini, ki odgovarja lokalnemu stanju in okoliščinam.

Zahtevamo zmanjšanje varovalnih pasov ob jarkih in ukinitve varovalnih pasov ob jarkih, kjer ni stalne prisotnosti vode.

Zahteva 5: Sprememba bonitetnih točk kmetijskih in gozdnih zemljišč

5.1. Zahtevamo revidiranje in posodobitev določanja bonitetnih točk na način, da bo bonitiranje ustrezalo dejanskemu stanju.

Stališče nevladnih organizacij:

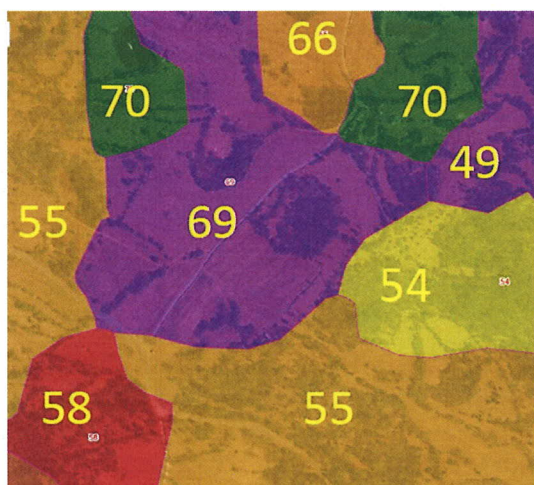
Stališče MKGP ter MF in GURS je v nasprotju z vsemi opozorili in predlogi nevladnih organizacij, ki smo jih izpostavili že v januarju 2023 in jih ponavljali vse do zadnjega poziva v začetku aprila:

- pri izračunavanju bonitetnih točk GURS za 30. 6. 2022 ni upošteval posebnih okoliščin (20. člen Zakona o katastru nepremičnin; za kmetijska zemljišča upoštevajo skalovitost, poplavnost, sušnost, ekspozicija, odprtost in zaprtost, zasenčenost in vetrovnost, za gozdna zemljišča pa skalovitost, poplavnost in sušnost). Neupoštevanje posebnih okoliščin je problematično zlasti glede skalovitosti na kraških delih Slovenije (Primorska, Notranjska, Dolenjska), kar priznava GURS v odgovoru št. 02150-74/2023-2552-4 z dne 8. 3. 2023. GURS navaja: »Na območjih bonitete, na katerih je zaznana povečana skalovitost (slike: Socerb, Kastelec, Utovska gmajna, Petrinjski Kras) je možno upoštevati tudi skalovitost, območja je možno izločiti in posebej oceniti. Na površinah, na katerih se poleg skalovitosti pojavlja tudi debel skelet in skale (npr. k.o. Križ), se v skladu s pravilnikom upošteva le skalovitost in ne površinski skelet. Območja smo vključili v plan del. Območja bomo preverili in podatek o boniteti zemljišč ustrezno korigirali z upoštevanjem posebnih vplivov (skalovitost).«,
- podrlo se je relativno razmerje med manj produktivnimi in bolj produktivnimi zemljišči, saj ima po novem pašnik ali gozd (manj produktivna zemljišča) lahko tudi višjo boniteto kot zemljišče, kjer imamo njivo, vinograd, oljčnik ali vrt (bolj produktivna zemljišča), smiselno enako velja za gozdna zemljišča (navedeno ponovno opozarjamo s Sliko 1 in informacijo o novih bonitetnih točkah za primorske in štajerske njive ter gozdove),
- neustrezna je rešitev v Zakonu o katastru nepremičnin za t.i. območja enakih bonitet, kjer se zaradi aktivnost enega lastnika spremenijo bonitetne točke več lastnikom v okolici preverjane nepremičnine.

Poleg dejstva, da GURS ni upošteval posebnih okoliščin, so se lastniki nepremičnin o novih bonitetnih točkah seznanili šele po 30. 6. 2022 in sicer z vpogledom v spletno stran GURS Prostor, ki je deloma zaživela sredi poletja 2022, dokončana je bila šele novembra 2022. Davčne obveznosti iz naslova opravljanja osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti se ugotavljajo na dan 30. 6. v letu, za katero se dohodek ugotavlja. 147. člen Ustave podaja državi pooblastilo za predpisovanje davkov, poleg tega je ta določba namenjena varstvu davčnih zavezancev, ker zahteva, da je njihov pravni položaj glede davčnih obveznosti pravočasno, jasno in predvidljivo razviden že iz zakona. Predpisovanje davkov ne zajema le uvedbe davka in določitve njegovih elementov (predmeta obdavčitve, davčne osnove, davčnih zavezancev in davčne stopnje), temveč zahteva tudi, da mora biti iz zakona razvidno in predvidljivo, kaj in kdaj država zahteva od davčnega zavezanca. Navedeno smiselno velja tudi za bonitetne točke, to je za podatke, ki so osnova za določanje katastrskega dohodka oziroma davčne osnove za dohodnino, davčne osnove za pristojbino za gozdne ceste in druge obveznosti ali pravice (najemnina pri Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov, socialni transferji, razlastitveni postopki idr.).

Slika 1: Primeri sprememb bonitetnih točk 2022

Kosovelje pri Dutovljah na Krasu

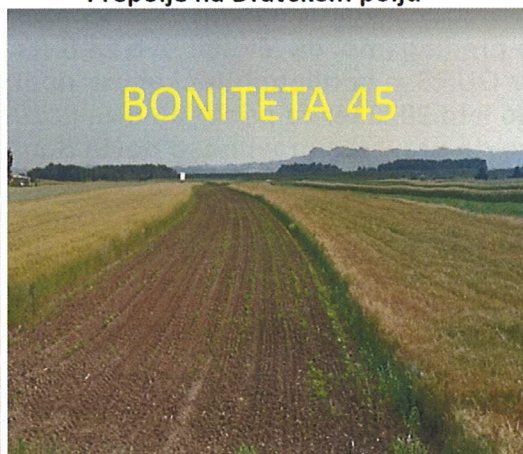
Dravsko polje pri Kidričevem

Hudi Log na Goriškem Krasu

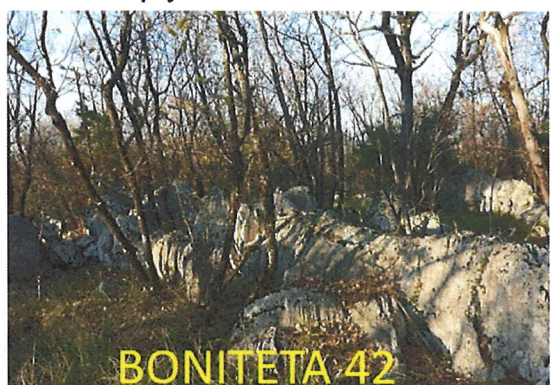
Parcela št. 1/386 k.o. 2328 Opatje selo

Prepolje na Dravskem polju

Parcela št. 502 k.o. 714 Prepolje

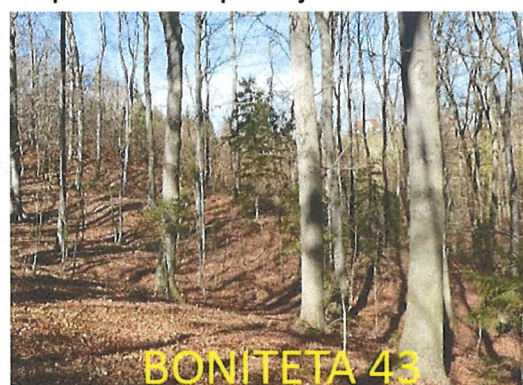
Filipčje Brdo na Krasu

Gozdna parcela št. 1243 k.o. 2435 Križ
Rastiščni koeficient: 1
Lesna zaloga: 64 m³/ha
Prirastek: 2,02 m³/ha/leto

Vir: interno gradivo KGZS

Laporska Gorca pri Poljčanah

Gozdna parcela št. 821/75 k.o. 768 Hošnica
Rastiščni koeficient: 11
Lesna zaloga: 558 m³/ha
Prirastek: 14,78 m³/ha/leto

Ne moremo se strinjati z navedbami, naj se spodbudi lastnike kmetijskih in gozdnih zemljišč, da sami preverijo nove podatke o boniteti njihovih zemljišč, in v primeru, da ti ne odražajo dejanskega stanja, sprožijo katastrski postopek spremembe območja bonitete zemljišča oziroma spremembe bonitetnih točk. Prelaganje odgovornosti za podatke, ki jih je dolžan s svojimi analizami na podlagi natančnih podatkov pripraviti GURS in pri tem upoštevati tudi posebne okoliščine iz 20. člena Zakona o katastru nepremičnin, na lastnike zemljišč je neprimerno, še posebej zato, ker je za kraške nepremičnine GURS v odgovoru 8. 3. 2023 že podal informacijo, da so bonitetne točke zaradi neupoštevanja posebnih okoliščin napačne. Poleg tega je preverba spremembe bonitetnih točk pri geodetskem podjetju plačljiva storitev, ki za lastnika običajno predstavlja (pre)visok strošek.

Še vedno zahtevamo, da vzpodbudite GURS, naj bonitetne točke po novem Zakonu o katastru nepremičnin po uradni dolžnosti sam kritično preveri, tudi na terenu, še posebej tam, kjer je razlika v bonitetnih točkah na parcelah višja ali nižja od 20 bonitetnih točk glede na bonitetne točke, ki so bile v veljavi do 30. 6. 2022.

Za izvedbo obdavčitve v letošnjem letu za davčno leto 2022 naj FURS uporabi samo podatke po stanju v evidencah na dan 30. 6. 2022. Smiselno enako naj velja za vsa druga področja, kjer se uporabljajo podatki o bonitetnih točkah

Ponovno predlagamo, da Ministrstvo za finance in FURS pozivate, da danes dostopnih podatkov GURS o bonitetnih točkah ne uporablja za izračun dohodninske obveznosti za davčno leto 2022 ter za pristojbino za gozdne ceste in druge namene. Moratorij mora veljati vse do preverbe pravilnosti novih bonitetnih točk s strani GURS.

Zahteva 6: Povečanje samooskrbe z zelenjadnicami

6.1. Zahtevamo ureditev stanja pri pridelavi zelenjadnic

Stališče nevladnih organizacij:

Kljub temu, da želimo povečati stopnjo samooskrbe z zelenjadnicami, se poslovno okolje poslabšuje. Tako s stališča prenormiranosti kot s stališča dodatnih davčnih obremenitev. Zahtevamo, da se zelenjadnice takoj obdavči kot njivo. Na ravni kmetije se stvari zaostrejejo, uvoz oziroma celotna veriga pa nima ustreznega nadzora.

Posebne kulture so v ZUKD-2 določene kot finančna ugodnost, ki omogoča pavšalno obdavčitev tudi za pridelovalce zelenjadnic, katerih pridelava je izrazito dohodkovno intenzivna. MF poudarja tudi, da so bile vse rešitve usklajene s pridelovalci zelenjadnic. Z letošnjim letom je sprememba samo glede zajemanja površine posebnih kultur. Predlog, da so zelenjadnice obdavčene enako kot njive, ni sprejemljiv.

Deležniki sestanka 18. 4. 2023 so res prejeli pojasnila glede KD in evidenc posebnih kultur, niso pa prejeli rešitve, ki bi vodile do nižjih obdavčitev pridelovalcev zelenjave in zelišč.

Davčne obremenitve pridelovalcev zelenjave in zelišč so previsoke. Panoga je sicer delovno intenzivna, vendar je v razmerah globalnega trga dohodkovno čedalje šibkejša. Metoda, kot je bila zastavljena z ZUKD-2, ko se KD od pridelave zelenjadnic in zelišč določi kot 1,3-kratnik KD za trajne nasade, se v sedanjih razmerah ne kaže kot ustrezna. Glede na nizko samooskrbo z zelenjavo in zelišči v Sloveniji in zahtevne razmere na trgu, bi pričakovali nižje obdavčitve in obravnavo kot pri poljščinah ter s tem vzpostavitev spodbudnejšega okolja za pridelavo zelenjave in zelišč v Sloveniji.

Zahtevamo, da se pridelava zelenjadnic obdavči po KD kot pridelava poljščin (njiva). Nevladne organizacije s področja kmetijstva še naprej vztrajamo pri ustrezni spremembi ZUKD-2.

Zahteva 7: Sporazum EU-MERCOSUR

7.1. Zahtevamo odločen NE Republike Slovenije trgovinskemu sporazumu EU-MERCOSUR in ostalim sporazumom, ki omogočajo uvoz hrane iz držav, kjer so standardi proizvodnje drugačni. NE dopustimo dvojnih standardov hrane za slovenskega potrošnika.

Stališče nevladnih organizacij:

Zahtevamo, ne le da Vlada RS nasprotuje sprejetju sporazuma EU-MERCOSUR, s katerim se dolgoročno ogroža prehranska varnost države na področju govejega in perutninskega mesa, medu in sladkorne pese ter varuje potrošnike pred živili dvojnih standardov na policah. Domači proizvodi so podvrženi nadzoru po najvišjih standardih, medtem ko so proizvodi iz držav Mercosurjevega sporazuma brez standardov in tako striktnih zakonodaj s področja okolja, varne hrane, rabe zaščitnih sredstev in brez standardov dobrobiti živali ter z vprašljivimi socialnimi pogoji za delovno silo, temveč zahtevamo, da vlada sprejme sklep o zavrnitvi vseh trgovinskih sporazumov, ki predvidevajo uvoz hrane po dvojnih standardih. Pričakujemo takojšnjo zavrnitev Mercosurja na ravni Republike Slovenije.

Na področju dobrobiti živali države Mercosurjevega sporazuma nimajo vpeljanega svežnja minimalnih pogojev zaščite živali v reji in pogojenosti izpolnjevanja posameznih zahtev kot pogoj za ukrepe kmetijske politike, tako je meso absolutno drugačnega standarda.

Primerjava v preglednici (za sladkorno peso) jasno navaja, da gre za istovrstna živila dvojnih standardov.

Preglednica 1: Mercosurjev sporazum pod drobnogledom - na prodajni polici živila dvojnih standardov

EU	Tretji trgi – primer Brazilije
90% pridelave sladkorne pese v shemah visokih standardov	le 10% posevkov s sladkorno peso je v osnovni shemi pridelave
poprečna velikost kmetije znaša 11 ha/kmetijo	monokulture v velikosti med 1.500 do 15.000 ha/gospodarstvo
Pridelava ne vpliva na gozdove (velikost gozdov se zaradi posevkov sladkorne pese ne spreminja).	V pridelavi uporabljajo 27 aktivnih substanc (insekticidi, herbicidi), ki so v EU pridelavi sladkorne pese prepovedani! in uporaba GMO, ki v EU niso odobreni.
Proizvodi iz sporazumov: nelojalen brezcarinski uvoz kmetijskih proizvodov (spodkopava lokalno gospodarstvo - kmetijstvo). Živila ne izpolnjujejo enake stopnje zakonodaje, varnosti, kakovosti in varovanja okolja v pridelavi ter dobrobiti v reji!	

Tako ni slučaj, da Mercosurjev sporazum blokirajo Avstrija, Nizozemska, in Luksemburg, saj skrbijo za svoje nacionalno kmetijstvo in se zavedajo, da ta sporazum uniči kmetijstvo v sektorjih perutnine, govedi, čebel, sladkorne pese na račun avtomobilske industrije.

Glede na dejstvo, da imamo 60 % trajnega travinja, kjer ni druge priložnosti kakor govedoreja, je Mercosurjev sporazume nedopusten: EU uvozi 262.700 t govedine iz EU-MERCOSUR sporazuma, samo kosi visokega cenovnega razreda. Z novo pogodbo EU omogoči 99.000 t govedine, kar je sprejemljivo, saj predstavlja le 1,2% EU proizvodnje. Vendar, ker gre za kose najvišjega cenovnega razreda, le ti predstavljajo 30% dohodka sektorja, kar pomeni grozljivo poslabšanje dohodkovnega položaja slovenskih govedorejcev.

Živila iz držav Mercosurjevega sporazuma (tudi TTTP in CETA) ne izpolnjujejo standardov varstva okolja (uporaba prepovedanih FFS), zaščite živali v reji, okoljskih zahtev, uporaba živil iz GSO organizmov (nepotrjenih s strani EU), prepovedanih substanc za rejne živali za namen humane prehrane (tireostatiki,...), zato zahtevamo blokado sporazumov po vzoru Avstrije, Nizozemske in Luksemburga.

Zahteva 8: Masne bilance

8.1. Zahtevamo izvajanje masnih bilanc v celoti z začetkom izvajanja z oktobrom 2023, kot je določeno v trenutno veljavnem pravilniku. Nikakor ni izgovor težavnost uvedbe sistema sledenja, saj v dobi digitalizacije te rešitve že obstajajo (v kmetijstvu in ostalih panogah).

Stališče nevladnih organizacij:

Izvajanje sledljivosti vključno z masnimi bilancami za vse živalske obrate na področju živil živalskega izvora (nepredelana in predelana) po vseh členih prehranske verige, kot tudi izvajanje nadzora po teh vsebinah, je zavezujoče za vse države članice od 1. 6. 2012 skladno z Izvedbeno Uredbo Komisije (EU) 931/2011. Pričakujemo predstavitev celotnega sistema izvajanja sledljivosti in masnih bilanc po celotni prehranski verigi za vsa živila živalskega izvora, neglede na poreklo in izvor in nikakor le spremembo osnutka slovenskega pravilnika.

Izvedbena Uredba (EU) 931/2011 o zahtevah glede sledljivosti iz Uredbe 178/2002 EP in ES za hrano živalskega izvora posebej navaja v 2. členu, da je sledljivost potrebno izpolnjevati tako za nepredelane in predelane proizvode. Taista Uredba v 3. členu zahteva sledljivost po obsegu ali količini živila ter v 3. točki – 2. odstavek istega člena terja od nosilca živalskega obrata, da pristojnemu organu takoj zagotovi informacije, ki se morajo posodabljati dnevno!

Izvedbena uredba Komisije (EU) 1337/2013 skupaj z Uredbo 1169/2011 zelo jasno opredeljuje vse o sledljivosti in navajanju tako izvora kakor porekla surovega mesa, zamrznjenega mesa in tudi živil živalskega izvora. Posebej še Izvedbena Uredba Komisije (EU) 1137/2013 določa dodatna pravila za uporabo Uredbe 1169/2011 glede navedbe države izvora ali kraja porekla za sveže, ohlajeno in zamrznjeno prašičje, ovčje, kozje in perutninsko meso. Kjer slednja uredba v 3. členu posebej narekuje način izvedbe sledljivosti.

Vrste mesa za katere je obvezna navedba države porekla ali kraja izvora (Priloga XI) Uredbe (EU) 1169/2011 zelo jasno navaja v odstavku (g) – člena 1 pravila glede navedbe izvora in kraja, sklicujoč se na skladnost z opredelitvijo od 23. do 26. člena Uredbe (EGS) št. 2913/92, saj so za potrebe Uredbe 1169/2011 te opredelitve še vedno veljavne. 7. člen Uredbe (EU) 1169/2011 o zagotavljanju informacij o živilih potrošnikom je jasno navedena prepoved zavajajočih informacij (glede značilnosti, narave, identitete, lastnosti, sestave, količine, države porekla ali kraja izvora, načina pridelave/predelave).

Že od leta 2012 so v veljavi evropski zakonski akti, ki zahtevajo od nosilcev dejavnosti na področju živil živalskega izvora po celotni prehranski verigi izpolnjevanje masnih bilanc in beleženje vseh podatkov, ki ne smejo biti starejši od 24 ur in tudi obligacija nadzornega organa k tovrstnemu izvajanju nadzora. Slovenija ne potrebuje dodatnega pravnega akta, ampak bi morala Uprava za varno hrano že od julija 2012 izvajati nadzor masnih bilanc v vseh obratih z živilih živalskega izvora (trgovske verige, predelovalna industrija, trgovine, klavnice, tržnice oz. dopolnilne dejavnosti) - tako mesa kakor mesnih izdelkov. Tovrstni nadzor bi morala Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin izvajati že vsa leta. Zakaj tega nadzorni organ ne izvaja? Zahtevamo izvajanje masnih bilanc v celoti z začetkom izvajanja z oktobrom 2023.

Zahteva 9: Škoda po divjadi

9.1. Zahtevamo zmanjšanje populacije divjadi na nosilno kapaciteto okolja ter nadaljnje učinkovito upravljanje divjadjo - s takojšnjim pričetkom.

Stališče nevladnih organizacij:

Divji prašič

Kljub temu, da je odvzem d. prašiča številčno navzgor neomejen, da ga je možno loviti praktično celo leto, tudi ponoči in se za odstreljene živali nad kvoto izplačujejo določene finančne stimulacije, problemi v nekaterih delih države ostajajo še vedno zelo pereči. Lovci imajo popolnoma proste roke pri ukrepanju. Problemi nastajajo le pri realizaciji odvzema, ki izhajajo ali iz notranjih omejitev v lovskih družinah, zaradi etičnega kodeksa, starostne strukture lovcev in izgovarjanja na prostovoljnem opravljanju te dejavnosti.

Jelenjad

V dvoletnih načrtih z veljavnostjo 2023 / 2024 še ni predvideno dopustno odstopanje navzgor za 50% (ker desetletni načrti še niso sprejeti). Poleg tega je časovno odmaknjeno izvajanje podaljšanega časa lova v jutranjih urah in mraku, saj Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o divjadi in lovstvu še ni sprejet.

Res je načrtovani odvzem jelenjadi višji, vendar je vprašljivo, koliko bo načrtovano povišanje vplivalo na zmanjšanje populacije in s tem zmanjšanje vpliva na okolje (škode v kmetijstvu in gozdarstvu). Glede na dopustno odstopanje (-15 %) povečanje načrta za 20 % ne bo bistveno vplivalo na izboljšanje razmer. Menimo, da bi morala biti pot reševanja problema preštevilčne jelenjadi hitrejša ali vsaj tako hitra, kot je bila hitra rast populacije (v dobrih desetih letih se je podvojila). Pri tem pa bi morali sprejeti tudi ukrepe za lažjo realizacijo načrtovanega odvzema (nočni lov, nočna optika...).

Načrtovani odvzem za leti 2023 in 2024 bi moral biti za nekatera območja višji (40 % in več). Lovcem je potrebno omogočiti olajšave pri lovu (nočni lov, nočna optika,..)

Zahteva 10: Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o zaščiti živali

10.1. Zahtevamo spremembo predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zaščiti živali: pooblaščenim svetovalcem nimajo pristojnosti v primeru rejnih živali

Stališče nevladnih organizacij:

Nevladne organizacije opozarjamo na številne anomalije v noveli zakona. Problematična je predvsem uvedba pooblaščenih svetovalcev za zaščito živali, ki naj bi glede na predlog zakona potrebovali 40-urni tečaj, po katerem naj bi znali presojeti pravilnost oskrbe tako rejnih živali kot tudi hišnih živali in celo imeli možnost svetovanja skrbnikom živali.

Nevladne organizacije smo že opozarjale, da gre za razvrednotenje poklicev, ki v svoje znanje in prakso vključujejo dobrobit živali, predvsem uradni veterinarji, ki se za opravljanje teh nalog usposablajo več let s šestletnim študijem in štiriletno prakso. Glede na hitro usposobljene svetovalce in aktivističen način delovanja nekaterih društev za zaščito živali, je seveda upravičena tudi skrb in bojazen, da bodo pogosto prekoračena pooblastila in se bo tudi neutemeljeno posegalo v zasebno okolje skrbnika živali, kar je popolnoma nesprejemljivo.

Kot ključen argument se izpostavlja tudi način priprave novele zakona, saj so bili izvzeti tako strokovnjaki veterinarske stroke, kot tudi predstavniki društev rejnih živali in kmetje ter nevladne organizacije s področja kmetijstva.

Nevladne organizacije vztrajajmo pri zahtevi, da se zakon v predlagani obliki umakne. Zakonodajni predlog se pripravi na podlagi široke strokovne razprave, kje bodo lahko sodelovale tudi nevladne organizacije s področja kmetijstva.

DOVOLJ JE!

Ljubljana, 10. maj 2023

Sindikato kmetov Slovenije

Zadružna zveza Slovenije

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

Zveza Slovenske podeželske mladine

gazer
ZSPM
zveza slovenske ¹
podeželske mladine

Zveza kmetov Slovenije

Poslano:

- naslovníku, po e-pošti: gp.mkgp@gov.si
- arhiv, tu